

Pohled na město Hvar s ostrovy Pakleni otoci.

OSTROV S VŮNÍ LEVANDULE

■ Text Milena Blažková, MEDIA IN,
foto autorka, HTZ a Geotour ■

O místo na Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO se ucházejí desítky unikátů z různých zemí. Žádost o zařazení ke světovému dědictví chystá i Chorvatsko pro tzv. antický ager, zachované původní členění pozemků ze čtvrtého století před naším letopočtem na malebném dalmatském ostrově Hvaru.

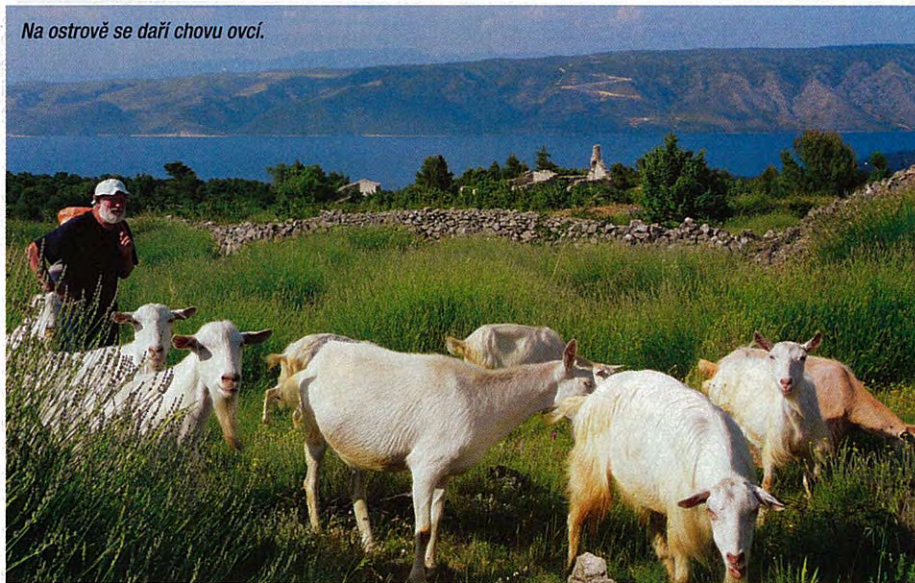
Věčně zelená oáza obklopená tyrkysovým mořem. Takový je čtvrtý největší ostrov Chorvatska Hvar. Původní borové lesy vystřídaly v nižších polohách vinice, pole a zahrady, na východě ostrova

zůstaly typické středomořské křovinaté macchie. Než zde Řekové zřídili ve čtvrtém století před naším letopočtem městskou kolonii Faros (současný Stari Grad) a Dimos (město Hvar), obývali ostrov Ilyrové. Řekové nebyli zdaleka

Na levandulovém poli.

Na ostrově se daří chovu ovcí.

první. Archeologické nálezy potvrzují osídlení ostrova už z mladší doby kamenné. Nejstarší zmínky o Slovanech pocházejí ze sedmého století našeho letopočtu. Řecký Faros vystřídala méně prosperující římská Faria a poté následovalo dlouhé období nadvlády kolonistů. Patřili k nim postupně Byzantinci, Neretvané, chorvatsko-uherští králové a Benátčané. Rakouská okupace trvala s několikaletou přestávkou až do konce první světové války. Poté přešel Hvar pod Jugoslávii a od roku 1991 je součástí samostatného Chorvatska.

KOLO A LOĎ

Hvar láká vinicemi, olivovými háji a vůní levandule, starou architekturou, bohatstvím kultury a tichými liduprázdnými zátokami. Hlavně však malebným pobřežím, průzračným tyrkysovým mořem a více než 2700 hodinami slunečního svitu za rok. Ideálním způsobem poznávání ostrova o rozloze tři sta kilometrů čtverečních s jedinou asfaltovou silnicí spojující přístavy Sućuraj a Hvar je kolo. Mezi dalmatskými ostrovy brázdí spousta plachetnic, které kola převážejí. Zatímco loď kotví v přístavišti nebo obeplouvá ostrov, její pasažéři se na ko-

lech dostanou po makadamových cestách i do nejzazších koutů Hvaru. Mohou nahlédnout do poklidného života vesniček, jako jsou Grablje, Pitve nebo Sveta Nedilja, kde se čas řídí podle sklizně vinné révy nebo levandule. Za Jelsou projedou kuriózním tunelem hrubě vytesaným ve skále na opačnou stranu ostrova do Zavaly k pěkným plážím. Dopřejí si dobré jídlo v některé místní konobě; třeba smaženou oliheň, černé rizoto ze sěpii, pečenou bílou rybu s blitvou a k tomu vynikající červené víno Plavac. S cyklistikou nejen na Hvaru, ale i v celém Chorvatsku začali právě Češi.

ŘECKÝ KATASTR

V nejširší části ostrova se vždy dobře dařilo zemědělství. Již ve čtvrtém století před naším letopočtem pěstovali řečtí osadníci intenzivně vinnou révu, vysazovali olivovníky a další plodiny, které si s sebou přivezli. Nově získanou půdu si mezi sebou dělili rovným dílem, každý dostal stejně velký pozemek o rozloze 1 x 5 stadií, tedy 180 x 900 metrů. Hranice jednotlivých pozemků osadníci oddělovali nápadnými zíd-kami poskládanými z vysbíraných kamenů. V úrodných rovinách kolem města Stari Grad

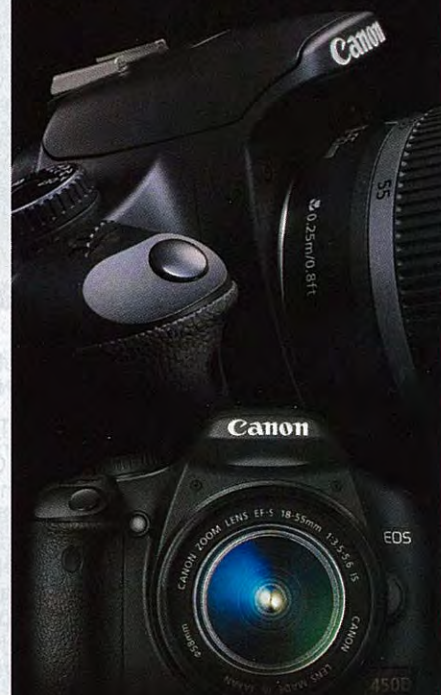
Ideálním způsobem poznávání ostrova je cyklistika.

inzerce

you can
Canon
EOS 450D

NAVRŽEN PRO
SNADNÉ A KVALITNÍ
FOTOGRAFOVÁNÍ

Canon EOS 450D set
+ EF-S 18-55 IS

- 12,1 megapixelový snímač CMOS
- 3,5 snímku za sekundu
- Snímání pomocí 3,0" LCD displeje s režimem Live View
- Kompaktní a lehké tělo

TÝDEN S FIRMOU CANON
9.6. – 14.6. 2008

Centrum FotoSkoda

Palác Langhans Vodičkova 37, Praha 1

telefon: 222 929 020

fotoaparaty@fotoskoda.cz

Po - Pá: 8.30 - 20.30, So: 9.00 - 18.00

www.fotoskoda.cz

Kláster sv. Františka ve Hvaru.

z rozmarýn. A chtějí-li se oženit, musí vysadit sto olivovníků jako kdysi. Místní obyvatelé ctí nejvíce náboženské tradice. Naskytne-li se náhodou cizincům příležitost o Velikonocích pozorovat z nabřeží v Jelse procesí s křížem, je jasné, že nejde o turistickou atrakci, ale o hluboký prožitek.

KŘÍŽOVÉ PROCESÍ

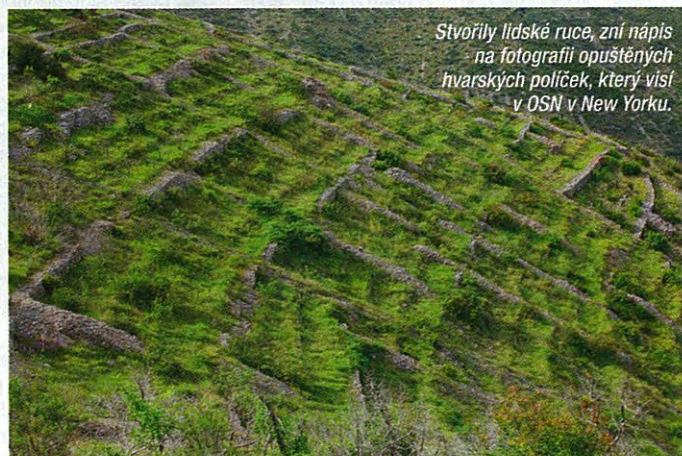
Pašijové procesija za křížem, kterým si věřící připomínají Ježíšovo utrpení, má tradici ve středověkých kajícíckých procesích. Dodržují se více než pět set let vždy o Velikonocích v noci ze Zeleného čtvrtka na Velký pátek jako největší pobožnost v roce. Při této příležitosti se sjíždějí do hvarských rodin příbuzní včetně potomků těch, kteří se z ostrova kdysi museli vystěhovat. Z kostelů vynášejí těžké dřevěné kříže a se zvlášť vybraným nosičem v čele se vydávají na pouť dlouhou přes třicet kilometrů. Během následujících osmi

se i přes četné snahy o rozdrobení dávných parcel podařilo zachovat jejich celistvost v původní podobě. Archeologové vynaložili značné úsilí, aby zabránili stavbě silnice přes dané území. Starihradský nebo antický ager, jak se této plošné jednotce říká, tvořený pětasedmdesáti pravouhlými parcelami, si podržel svou funkci 2400 let. Je to nejlepší příklad původního dochovaného řeckého katastru v celém Středomoří a chorvatská vláda ho nominuje na zápis do Seznamu světového

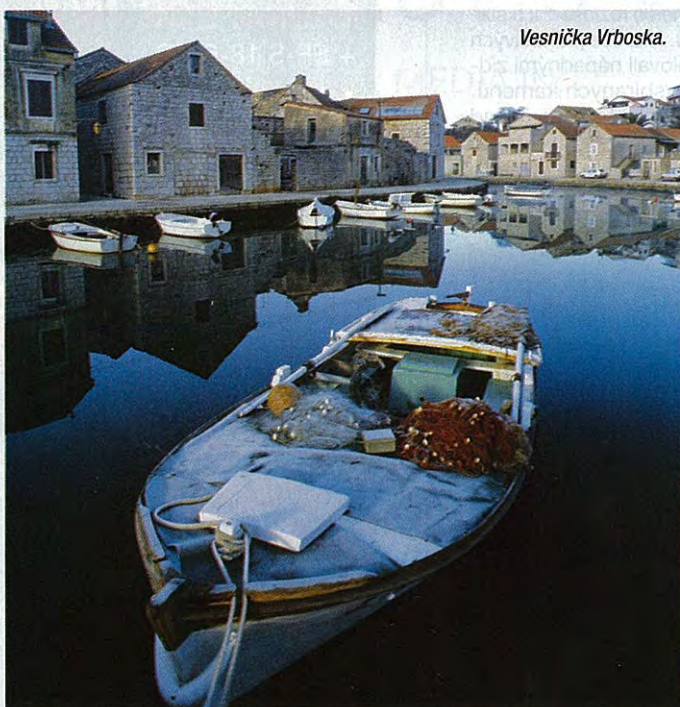
kulturního a přírodního dědictví UNESCO.

STARI GRAD A JELSA

Centrem třináctistíročného osídlení ostrova a hlavním městem se stal trochu nespravedlivě Stari Grad. Odsunul do pozadí výstavnější a kulturnější město Hvar hlavně díky čtyři a půl kilometru dlouhému hlubokému zálivu, který je ideálním přirozeným přístavem. Z minulosti se zachovala řada historických budov. K nejnavštěvovanějším patří patricijské sídlo vý-

Stvořily lidské ruce, zní nápis na fotografii opuštěných hvarských poliček, který visí v OSN v New Yorku.

Vesnička Vrboska.

znamného humanisty a filozofa Petara Hektoroviče (1487 – 1572). Ve starigradském muzeu opatrují kromě mnoha dalších cenností i originál obrazu od slavného Tintoretta, Hektorovičova přítele.

Trochu jiné postavení zaujímá nejmladší hvarský přístav Jelsa. V bažinách původně porostlých zvláštními druhy topolů jelsa postavili místní věřící nejprve kostelík a posléze kolem něho rybářskou vesničku s názvem Porto San Giovanni. Dobře věděli, že kde roste jelsa, vyskytuje se i dostatek sladké vody. S každým dalším kostelem se osídlení rozrůstalo až do dnešní podoby. Malý park, náměstíčko s několika kavárnami obsazenými hlavně muži, úzké křivolaké uličky a dvory chráněné vysokými zdmi před sluncem. Rybáři vyjíždějí za úplňku na lov sardinek, mladíci vyjadřují vážné úmysly svým milovaným kytičkou

hodin prožijí za zpěvu nábožných písní Ježíšovu fyzickou bolest i Mariin žal. Každá vesnice má vlastní písně, nápěv Pláč Panny Marie zpívají bez rozdílu všichni. Ačkoli procesí směřují téměř stejnou trasou, nesmí se navzájem potkat. Ostrované věří, že takové setkání by jim přineslo neštěstí.

OSTROV MNOHA VŮNÍ

Kdo jednou zažil rozkvetlé modrofialové levandulové pole nebo jen jeho sametový koberec z úhledných zelených trsů, stěží typickou vůni zapomene. Levandule, která se dostala na ostrov z Francie, se používá k výrobě oleje, voňavek, mýdla a v tradičním lidovém léčitelství. Pro ostrov je typická i silně aromatická rozmarýna, šalvěj lékařská, fenýkl nebo rohovník s tzv. svatojánským chlebem. Často se v kuchyni používá i olej ze semen halepské borovice.

Hvarské děti chystají svůj „obchod“.

Daleko více než léčivým bylinám se místní věnují pěstování vinné révy. Na jižních svazích hory sv. Nikoly v okolí Svirče a městečka Ivan Dolac se daří proslulé dalmatské odrůdě Plavac mali. Slunce tady hrozny prohřívá hned třikrát: jednou přímo, podruhé paprsky odraženými od hladiny moře a potřetí teplem absorbovaným kamenitou půdou vinice.

Kdysi bylo vinařství rozšířeno po celém Hvaru, ale v polovině devatenáctého století zničila vinou révu nákaza způsobená mšicí z čeledi Aphididae. Většina vinařů se tehdy vystěhovala do Kalifornie. Trvalo léta, než se vinařství opět vzpamatovalo.

PERLA HVARU

Kdysi rybářská bašta Hvar se za Benátčanů proměnila v prosperující loděnici. Stavba lodí v budově Arsenalu vynášela, město bohatlo. Vzkvétal místní kulturní život, měšťané si pro radost přistavili k Arsenalu roku 1612 divadlo. Bylo to vůbec první lidové divadlo v Evropě. Vznikaly literární texty v chorvatštině, světlo světa spatřilo první chorvatské drama Robinja (Otokryně) od Hanibala Lučiće, v hvarském divadle hráli hru Žena z Hvaru od Martina

Benetoviče. Dodnes si místní architektura zachovává benátský charakter. Historické stavby prošly náročnou rekonstrukcí, protože téměř všechny vzaly za své při tureckých nájezdech v šestnáctém století.

Nezapomenutelný výhled se nabízí z vysoko položené romantické Španělské pevnosti. Obsáhne celý záliv se všemi ostrůvky i s vlastním městem, kterému dominuje renezanční katedrála sv. Štěpána s nádhernou zvonici. Dobře viditelný je benátský Arsenal, městská lodžie, nedokončený gotický palác Petra Hektoroviče a další patricijské paláce a kostely. Na konci ústí zálivu vyčnívá fran-tiškánský klášter.

Letos oslavuje Hvar 140. výročí zahájení cestovního ruchu na ostrově. Mezi prvními turisty byli tehdy i Češi. V počátečních letech se cítili více lázeňskými hosty než turisty. Staralo se o ně tzv. Hygienické sdružení, místní spolek pro cestovní ruch. Dnes patří Hvar k nejvyhledávanějším místům Chorvatska. Americký časopis Traveller jej zařadil mezi deset nejkrásnějších ostrovů světa. ■

Více na: www.chorvatsko.hr nebo www.tzhvar.com a www.kolo.lod

Náměstí ve Hvaru je rozlohou největší v Chorvatsku.

Jak znáte světové dědictví UNESCO

Podle úmluvy z roku 1972 ochraňuje UNESCO – světová organizace Spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu – památky a přírodní unikáty naší planety. Registruje je na prestižním Seznamu světového přírodního a kulturního dědictví. Zasedáním jednou ročně završuje zvláštní komise UNESCO několikaletý proces přísného výběru jedinečných lokalit k zápisu. Zároveň označuje památky v ohrožení, popřípadě určí k vyškrtnutí ze Seznamu světového dědictví UNESCO místa, jejichž státy přestaly dohodnutá stanovená kritéria ochrany dodržovat. Letos se zasedání uskuteční na rozhraní června a července v Kanadě.

Soutěžní otázka

V roce 2007 byla poprvé za celou dobu existence úmluvy o ochraně světového dědictví jedna lokalita vyškrtuta. Víte, kolik památek a přírodních celků je v současné době zapsáno na Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO?

(Pomůcka: Odpověď můžete najít na výstavě Poznej

světové dědictví UNESCO v Praze v Minigalerii Centra FOTOŠKODA v Paláci Langhans ve Vodičkově ulici v době od 9. června do 22. června 2008.)

Odpovědi zasílejte nejpozději do 23. června 2008 e-mailem na: mediain@volny.cz nebo poštou na adresu MEDIA IN, Šimůnkova 1606, 182 00 Praha 8. Nezapomeňte připsat Soutěž UNESCO a svoji adresu, abychom vám výhru mohli poslat. Správnou odpověď a jméno výherce, který získá atraktivní cenu od Centra FOTOŠKODA, uveřejníme v čísle 14/2008, které vychází 7. července 2008.

Správná odpověď z čísla 10/2008 je: 2. romantický zámek Neuschwanstein v Bavorsku. Výhercem fotografické publikace o památkách UNESCO Německa od Německé centrály cestovního ruchu je Hana Janulíková, Bystřice pod Pernštejnem.